

Lovorka Čoralić

ZADARSKI OTOČANI U MLETAČKIM PREKOMORSKIM KOPNENIM POSTROJBAMA (18. STOLJEĆE)*

Lovorka Čoralić
Hrvatski institut za povijest
Zagreb

UDK 355.48(450:497.5-3)“17”
355.311.3(450Mletačka Republika)“17”
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: 18.5.2015.
Prihvaćeno: 11.11.2015.

Tema rada usmjerena je na raščlambu udjela vojnika zavičajem sa zadarskih otoka u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (pješaštvo i konjica) u 18. stoljeću. Rad se zasniva na raščlambi izvornog arhivskog gradiva pohranjenog u Archivio di Stato di Venezia, a riječ je o popisima pripadnika pojedinih vojnih postrojbi koje je provodila nadležna državna magistratura Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli. U središnjem dijelu rada raščlanjuje se vremenski okvir spominjanja zadarskih otočana u mletačkoj kopnenoj vojsci, njihova uža zavičajna pripadnost (prema naseljima na pojedinim otocima), omjer zastupljenosti u pješačkim i konjaničkim jedinicama, osobne značajke vojnika, zapovjedni kadar, kao i mjesta djelovanja, odnosno popisivanja jedinica u kojima su ovi vojnici bili zabilježeni. U prilogu rada donosi se cjelovit pregled vojnika sa zadarskih otoka zabilježenih (prema dosadašnjim istraživanjima) u mletačkome pješaštvu i konjaništvu.

Ključne riječi: Zadar, zadarski otoci, Mletačka Republika, mletačka kopnena vojska, vojna povijest, povijest 18. stoljeća

Uvod

Jedna od prevažnih sastavnica iz povijesti istočnoga Jadrana odnosila se, osobito u ranome novom vijeku, na sudjelovanje tamošnjega stanovništva u vojnim postrojbama država kojima su pripadali ili koje su ih okruživale. Mletačka Republika, više-stoljetna gospodarica pretežitog dijela uzmorja od Istre do Albanije, u tome je kontekstu zasigurno bila jedan od vodećih čimbenika. Stoga Ciparski (1570.-1573.), Kandijski (1645.-1669.), Morejski (1684.-1699.) i tzv. Mali rat ili Drugi morejski rat (1714.-1718.), kao i gotovo neprekinuta ratovanja duž zemljopisno duge istočnojadranske

* Ovaj je rad sufinancirala Hrvatska zaklada za znanost projektom *Vojnički život i slike ratnika u hrvatskom pograničju od 16. stoljeća do 1918.* (3675).

bojišnice, možemo smatrati nezaobilaznom sastavnicom, gotovo konstantom u povijesti područja pod izravnim mletačkim državnim i političkim utjecajem.

Središnja tema ovoga rada odnosi se na zadarske otočane – zavičajem od Premude do Kornata – u mletačkim prekomorskim kopnenim snagama tijekom 18. stoljeća.¹ Riječ je o dvjema elitnim mletačkim kopnenim jedinicama poznatim pod nazivom *Fanti oltramarini* (pješaštvo) i *Croati a cavallo*, odnosno *Cavalleria Croati* (konjaništvo),² a gradivo o njihovu djelovanju koje će ovdje biti korišteno pohranjeno je u Državnom arhivu u Veneciji (Archivio di Stato di Venezia) u sklopu arhivskoga fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli. Rečeni arhivski spisi po svo-

¹ Iako zadarski arhipelag obuhvaća velik broj otoka, ovdje će se spominjati samo oni za koje je izrijekom navedeno da su zavičaj pojedinih vojnika iz mletačkih pješačkih ili konjaničkih postrojbi. To su Silba, Dugi otok, Iž, Ugljan, Pašman i Vrgada. O geografskom smještaju, demografskim kretanjima, povijesnome razvoju te kulturnoj baštini zadarskih otoka postoji opsežna literatura. Vidi važnija djela te u njima dodatan popis literature: Petar Skok, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, sv. I-II, Zagreb 1950.; Vladislav Cvitanović, *Otoci Iž i Premuda, Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. 1, Zagreb 1954., str. 69-107; Amos-Rube Filipi, *Kretanje broja stanovnika zadarskih otoka: I. Otoci Pašman i Ugljan, Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. 4-5, Zadar 1959., str. 279-318; Isti, *Kretanje broja stanovnika zadarskih otoka: II. Ostali otoci, Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. 6-7, Zadar 1960., str. 137-177; Oliver Fio, *Pomorstvo otoka Vrgade, Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. 6-7, Zadar 1960., str. 189-199; Petar Starešina, *Pomorstvo Silbe*, Zadar 1971.; *Zadarsko otočje – zbornik*, ur. Valentin Uranija, Zadar 1974.; *Otok Pašman kroz vjekove i danas – zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u Zadru 2.-4. prosinca 1981.*, ur. Vjekoslav Čosić, Zadar 1987.; Alfonso Cvitanović, *Otok Iž, Veli Iž 1989.*; Nikola Jakšić, *Prilozi povijesnoj topografiji otoka Ugljana, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, god. 15, br. 28, Zadar 1989., str. 83-102; Emil Hilje, *Prilog povijesnoj topografiji zadarskog otočja, Folia onomastica Croatica*, sv. 3, Zagreb 1994., str. 49-76; Vladimir Skračić, *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*, Split 1996.; Jerolim Armanini, *Stanovništvo Sali na Dugom otoku od davnine do kraja 20. stoljeća*, Zadar 2001.; *Život otočanke – zbornik radova*, ur. Jasenka Lulić Štorić, Zadar 2002.; *Toponimija otoka Pašmana*, ur. Vladimír Skračić, Zadar 2006.; *Toponimija otoka Ugljana*, ur. Vladimír Skračić, Zadar 2007.; *Toponimija otoka Vrgade*, ur. Vladimír Skračić, Zadar 2009.; Josip Faričić, *Geografija sjevernodalmatinskih otoka*, Zagreb 2012.; *Otok Silba: prirodno i kulturno blago*, ur. Jasmina Mužinić – Jenő J. Purger, Zadar 2013.; *Veli Rat*, ur. Ante Uglešić – Josip Faričić, Zadar 2013.

² O mletačkim vojnim snagama u ranome novom vijeku, posebice s obzirom na postrojbe novачene na području istočnoga Jadrana, vidi u: Giuseppe Sabalich, *Huomeni d'arme di Dalmazia*, Zara 1909.; Isti, *La Dalmazia guerriera, Archivio storico per la Dalmazia*, god. 3, sv. 5, fasc. 30, Roma 1928., str. 279-300; Arduino Berlam, *Le milizie dalmatiche della Serenissima, Rivista dalmatica*, god. 16, fasc. 1, Zara 1935., str. 47-58; Ennio Concina, *Le trionfanti et invittissime armate Venete*, Venezia 1972.; John R. Hale, *L'organizzazione militare di Venezia nel '500*, Roma 1990.; Francesco Paolo Favalaro, *L'Esercito Veneziano del '700: Ricerche e schizzi*, Venezia 1995.; Lovorka Čoralčić – Nedjeljka Balić Nižić, *Iz hrvatske vojne povijesti – Croati a cavallo i Soldati Albanesi, njihova bratovština i gradivo o njezinu djelovanju od 1675. godine do sredine XVIII. stoljeća, Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU (dalje: Zbornik OPZ ZPDZ HAZU)*, sv. 24, Zagreb 2006., str. 71-130; Tea Mayhew, *Dalmatia between Ottoman and Venetian Rule: Contado di Zara 1645-1718*, Roma 2008.; Ista, *Mletački vojnik na istočnoj obali Jadrana za Kandijskog rata (1645-1669)*, u: *Spomenica Josipa Adamčeka*, ur. Drago Roksandić – Damir Agičić, Zagreb 2009., str. 243-262; Domagoj Madunić, *Defensiones Dalmatiae: Governance and Logistics of the Venetian Defensive System in Dalmatia during the War of Crete (1645 – 1669)*, neobjavljena doktorska disertacija, Budapest: Central European University 2012.; Josip Vrandečić, *Borba za Jadran u ranom novom vijeku: mletačko-osmanski ratovi u venecijanskoj nuncijaturi*, Split 2013.

joj su formi popisi unovačenih vojnika, dočasnika i časnika prema pojedinim pukovnijama (*reggimento*) i satnijama (*compagnia*) i s obzirom na dobar stupanj očuvanosti i cjelovitost ondje iskazanih podataka, pružaju osnovna saznanja o hrvatskim zapovjednicima, časnicima i dočasniciima, kao i o običnim vojnicima u mletačkoj prekomorskoj vojnoj službi. Ovaj je rad ujedno nastavak sustavne, višegodišnje obrade istraživačkih tema koje se odnose na udio pojedinaca ili pojedinih skupina (regionalnih, zavičajnih) u mletačkim vojnim jedinicama ranoga novog vijeka.³ Naposljetku, cilj je rada ukazati kako su i u kojoj mjeri stanovnici zavičajem iz manjih, mikro-regionalnih područja diljem istočnoga Jadrana, participirali u vojnoj povijesti države s kojom su, barem u nekim etapama, dijelili istu sudbinu i imali zajedničke razvojne sastavnice.

Raščlamba arhivskih dokumenata

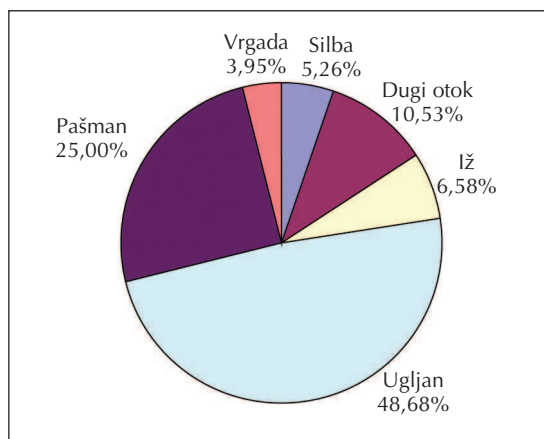
Prema dosadašnjim istraživanjima,⁴ broj zadarskih otočana (pješaka i konjanika) zabilježenih u spisima mletačke magistrature Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli u 18. stoljeću iznosio je 76. Kada je riječ o načinu ubilježbe zadarskih otočana, ali i drugih vojnika u rečenim vojnim jedinicama, podaci koje nalazimo u sačuvanim izvorima su jednoobrazni i slijede uobičajenu tehniku popisivanja mletačkoga vojnog ljudstva toga vremena. Redovito se navode ime i prezime voj-

³ Lovorka Čoralić – Maja Katušić, Andrija Mladinić i Mihovil Anđelo Filiberi – časnici postrojbe *Croati a cavallo* (iz društvene i vojne povijesti Dalmacije u XVIII. stoljeću), *Povijesni prilozi* (dalje: *PP*), god. 28, br. 37, Zagreb 2009., str. 247-282; Iste, Od afričke obale do dalmatinske prijestolnice – mletački general Marko Antun Bubić (1735. – 1802.), *Zbornik OPZ ZPDZ HAZU*, sv. 28, Zagreb 2010., str. 139-172; Iste, Crnogorac Rade Maina – mletački general u Zadru (druga polovica XVIII. st.), *PP*, god. 29, br. 39, Zagreb 2010., str. 125-152; Iste, Peraštanin Tripun Štukanović – pukovnik mletačkih oltramarina (druga polovica 18. st.), *Analiz Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* (dalje: *Analiz Dubrovnik*), sv. 50, Zagreb – Dubrovnik 2012., str. 385-410; Iste, Kotorski plemići Frano Buća, Gabrijel Vraćen i Nikola Paskvali – časnici mletačkih prekojadranskih vojnih postrojbi (prva polovica XVIII. st.), *PP*, god. 31, br. 42, Zagreb 2012., str. 249-273; Iste, Grbljani u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Istorijski zapisi*, god. 86, br. 3-4, Podgorica 2013., str. 159-183; Lovorka Čoralić, Od zapovjednika hrvatske konjice do gorljivih autonomaša – šibenska obitelj Fenzi (XVII. stoljeće – početak XX. stoljeća), *PP*, god. 30, br. 41, Zagreb 2011., str. 203-231; Ista, Crmničanin Marko Đikanović – pukovnik mletačkih prekomorskih postrojbi (*Fanti oltramarini*), *Istorijski zapisi*, god. 83, br. 3-4, Podgorica, 2011., str. 63-86; Ista, Mletački pukovnik Ivan Krapović iz Maina (prva polovica 18. stoljeća), *Arhivski zapisi*, god. 18, br. 2, Cetinje 2011., str. 81-106; Ista, Mletački časnik Nikola Visković i sastav vojnoga ljudstva njegove prekomorske pukovnije početkom 18. stoljeća, *Historijski zbornik* (dalje: *HZ*), god. 65, br. 2, Zagreb 2012., str. 365-385; Ista, Zadarski patricij Šimun Nassi – pukovnik hrvatskih konjanika u mletačkoj vojsci (početak 18. stoljeća), *Povijesni zbornik – godišnjak za kulturu i povijesno naslijeđe*, god. 4, br. 5, Osijek 2012., str. 7-31; Ista, Šibenski plemić Nikola Divnić (1654. – 1734.) – pukovnik hrvatske lake konjice (*Cavalleria Croati*), *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* (dalje: *Radovi Zadar*), sv. 54, Zagreb – Zadar 2012., str. 125-145.

⁴ Obrađeno je oko 15-20% ukupne građe. Držim da je taj uzorak, posebice stoga što se gotovo istovjetni popisi vojnika često ponavljaju i ne donose nove podatke (niti nova imena), statistički vjerodostojan te pruža dovoljno preglednu sliku o načinu uključenosti stanovnika zadarskih otoka u mletačke kopnene postrojbe.

ne osobe, ime oca, zavičajno podrijetlo, vrsta kopnenoga roda kojem je dotična osoba pripadala, satnija i pukovnija (označene prema zapovjednicima), mjesto i datum popisivanja satnije te – iako neredovito – fizičke značajke vojnika (dob, statura, boja kose i drugo). Sve ćemo ovdje nabrojene podatke potanko, slijedom kako ih donosi i arhivski izvor, razmotriti u nastavku ovoga priloga. Naposljetku, u prilogu rada tabelarno će se predstaviti svi zadarski otočani koje smo zabilježili tijekom dosadašnjih istraživanja navedenog gradiva pohranjenog u mletačkome Državnom arhivu.⁵

Raščlamba matičnoga podrijetla ove skupine vojnika pokazuje da su njihov zavičaj bili sljedeći zadarski otoci i njima pripadajuća naselja: Silba (*Selve*); Dugi otok i tamošnja naselja Veli Rat (*Pontebianche*), Sali (*Sale*), Savar (*Sauar*), Soline (*Soline*) i Žman (*Zman*); Iž (*Eso*) i posebno označen Mali Iž (*Eso Siroccal*); Ugljan i tamošnja naselja Ugljan (*Ugliano*) Kali (*Cale*), Kukljica (*Coclizza*), Lukoran (*Lucorano*), Preko (*Oltre, Preco*) i Sutomišćica (*Santa Eufemia, Scoglio Santa Eufemia*); Pašman i tamošnja naselja Pašman (*Pasmano*), Banj (*Bagno*) i Dobropoljana (*Dobropogliana*) te otok i istoimeno naselje Vrgada (*Vergada*).

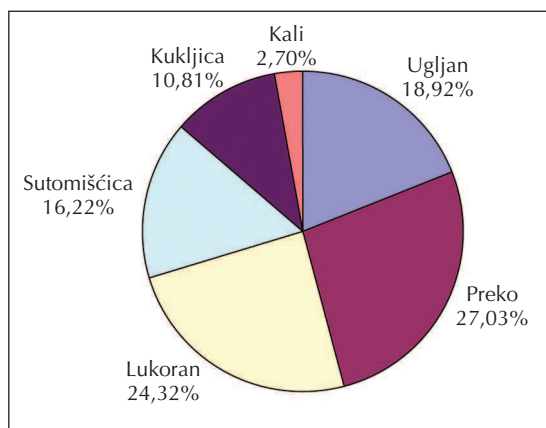

Grafikon 1. Udio zadarskih otočana u mletačkim kopnenim snagama prema zavičajnom (otočnom) podrijetlu vojnika

Statistička raščlamba načinjena prema udjelu pojedinih otoka u mletačkim kopnenim snagama pokazuje sljedeće (vidi gore predočen Grafikon 1): od 76 do sada zabilježenih zadarskih otočana u popisima unovačenih kopnenih snaga, brojem primjera prednjače pješaci i konjanici zavičajem s otoka Ugljana (48,68% od ukupnoga broja zadarskih otočana). Unutar skupine ugljanskih vojnika prednjače oni iz mjesta

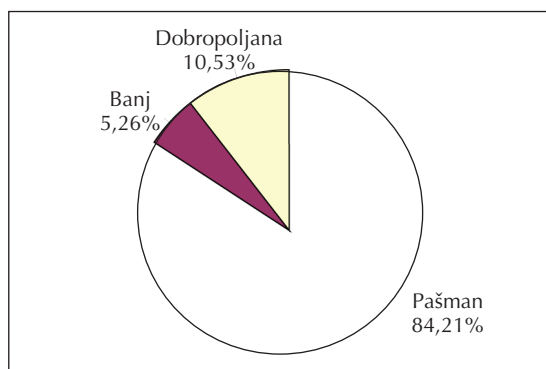
⁵ S obzirom na to da će u tabelarnom pregledu (prilog na kraju rada) uz svakog vojnika i njegovu ubilježbu biti navedena točna signatura unutar arhivskoga fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli (broj svežnja, odnosno buste), u nastavku rada nećemo u svim primjerima opterećivati tekst usputnim bilježenjem svake pojedinačne signature.

Preko i Lukoran, a zapaženo su zastupljeni i vojnici iz Ugljana i Sutomišćice. U nekoliko se primjera bilježe i prekomorski vojnici iz Kukljice, dočim su Kaljani spomenuti samo u pojedinačnom primjeru (vidi Grafikon 2).⁶

Grafikon 2. Vojnici s otoka Ugljana prema užem zavičajnom podrijetlu

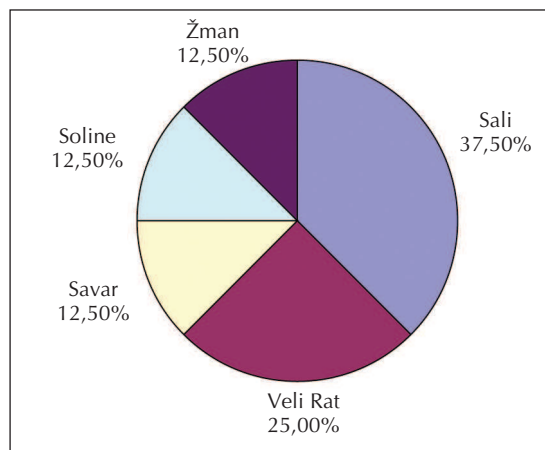
Pašmanci su u *Fanti oltramarini* i *Cavalleria Croati* zastupljeni sa značajnih 25%. U ovim je primjerima najveći broj vojnika upravo iz mjesta Pašman, a tek se u manjem broju primjera bilježe i vojnici zavičajem iz Banja i Dobropoljane (vidi Grafikon 3).

Grafikon 3. Vojnici s otoka Pašmana prema užem zavičajnom podrijetlu

⁶ Ovdje je potrebno napomenuti da oznaka Ugljan (ili Pašman) ne mora nužno uvijek značiti da je dotični vojnik upravo iz toga naselja. Ipak, uzevši u obzir činjenicu da su popisivači revno bilježili pojedinačna mjesta na rečenim otocima, smatrali smo da vojnike koji su tako popisani s dosta sigurnosti možemo ubrojiti u žitelje navedenih, istoimenih otočnih mjesta. Na ovome je mjestu potrebno ukazati i na manje nepodudarnosti prilikom upisa zavičajnog podrijetla vojnika s otoka Ugljana. Primjerice, konjanik Mate Fabulić u prva je dva sačuvana popisa (1750. i 1752. godine) upisan kao žitelj Sutomišćice, da bi u kasnijim popisima (u rasponu od 1765. do 1774. godine) njegovo zavičajno podrijetlo bilo Preko.

Na trećemu su mjestu u mletačkim prekomorskim kopnenim snagama zastupljeni vojnici sa Dugog otoka (10,53%). Najčešće se bilježe pješaci i konjanici iz Sali i Velioga Rata, a isključivo u pojedinačnim primjerima oni iz Savra, Solina i Žmana (vidi Grafikon 4).

Grafikon 4. Vojnici s Dugog otoka prema užem zavičajnom podrijetlu

Vojnici s otoka Iža participirali su u navedenim postrojbama s 6,58%. Prednjače vojnici navedeni u mletačkim izvorima kao žitelji *Eso Siroccal* (Mali Iž), dočim je samo u jednome primjeru oznaka *Eso* (Iž) zabilježena kao vojnikov zavičaj.

Otok Silba i njegovi stanovnici u 18. stoljeću ponajprije su bili usmjereni na pomorstvo i trgovinu – temelj njihooog onovremenog gospodarskog i kulturnog prosperiteta. Otuda i činjenica da su Silbenjani ponajprije bili uključeni u zanimanja pomorskoga karaktera, a vjerujemo da će istraživanja arhivskoga gradiva koje se odnosi na ratnu mornaricu pokazati da je njihov udio u tim vojnim snagama bio zapaženiji od udjela u kopnenoj vojsci. Stoga ih kao mletačke kopnene vojnike bilježimo samo u nekoliko primjera, a postotni udio u kontekstu svih zadarskih otočana za Silbenjane je iznosio 5,26%. Naposljetku, s nevelikog otoka Vrgade bilježimo tek manji broj mletačkih prekomorskih vojnika (3,95%).

Istraživačko pitanje koje na kraju ovoga dijela raščlambe dokumenata možemo postaviti odnosi se na usporedbu udjela zadarskih otočana u mletačkim kopnenim postrojbama u odnosu na neke druge hrvatske krajeve, gradove i naselja. Prema prethodno provedenim istraživanjima,⁷ a u koja su bili uključeni i vojnici zavičajem iz nemletačkih hrvatskih krajeva, saznajemo da je, primjerice, u navedenim jedinicama zabilježeno 40 vojnika iz Senja, 24 iz Karlovca, 18 iz Rijeke te šest iz Karlobaga. Znatno veći broj vojnika bilježimo na mletačkome obalnome području i u neda-

⁷ Pri tome valja napomenuti da je raščlamba za sve hrvatske krajeve, gradove i naselja načinjena na brojčano i sadržajno istovjetnome uzorku.

lekome dalmatinskom zaleđu. Primjerice, iz Sinja i Cetinske krajine upisano je čak 76 vojnika, iz Omiša njih 21, a iz Biograda na Moru i njemu nedaleke Vrane taj je broj iznosio 42. Opaža se, nadalje, mala zastupljenost otočana. Primjerice, s otoka Krka u 18. stoljeću je zabilježeno 14 mletačkih prekomorskih pješaka i konjanika, s otoka Korčule njih 10, a približno sličan broj (između 10 i 15) bilježimo i kada je riječ o vojnicima s Brača, Hvara i Visa.

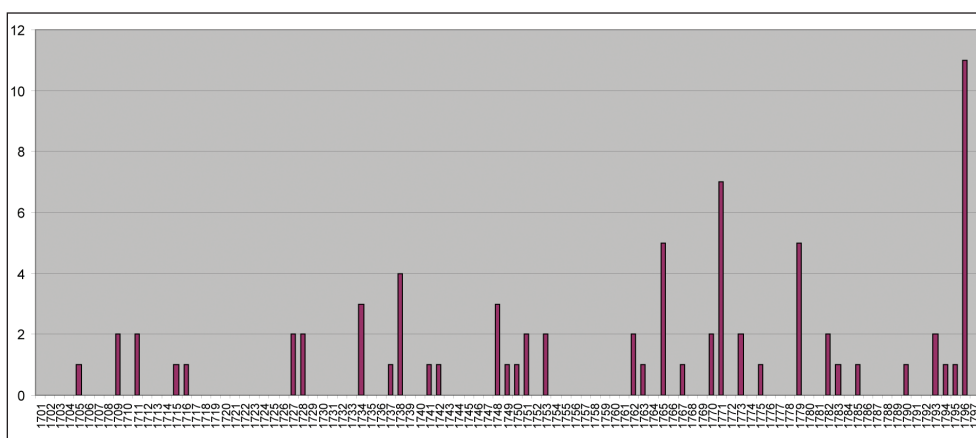
Kada je riječ o vojnicima iz Karlovca, odnosno s područja Karlovačkoga generalata, relativno veći broj vojnika nije neočekivan uzmemo li u obzir činjenicu da je to specifično ustrojeno vojno područje (Vojna krajina) u kojemu je vojna profesija pokoljenjima temeljni oblik egzistencije muškoga stanovništva. Senjani, također vični vojnome pozivu iz istoga su razloga učestalo pristupali pod mletački stijeg, a tome je zasigurno pripomogla i činjenica da se njihov zavičaj nalazi u susjedstvu mletačkih posjeda. Isti je, geografski razlog (blizina mletačkih stečevina na istočnome Jadranu), vjerojatno bio i uzrokom da su i Riječani nešto učestalije bilježeni u postrojbama *Fanti oltramaringi* i *Cavalleria Croati*. Nasuprot tome, Karlobag je bio malen gradić s nevelikim brojem stanovnika te njihov udio u ovim jedinicama već i iz demografskih razloga nije mogao biti osobito zapažen. Kada je riječ o Sinju i Cetinskoj krajini, kao i o gradu Omišu, ta su područja – uz uže gradsko i kopneno područje Zadra, Šibenika, Splita i Kotora – u vrijeme ranoga novovjekovlja predstavljali glavno izvorište, središnju bazu za novačenje vojnika mletačkih prekomorskih snaga te je otuda potjecao i najveći broj časnika, dočasnika i običnih vojnika.⁸

Uzevši u obzir prethodno navedene činjenice i okolnosti, kao i konkretne statističke podatke kojima raspoložemo, možemo zaključiti da je brojčani udio zadarskih otočana u mletačkom prekomorskom pješestvu i konjici bio brojčano vrlo zapažen. Razlog tome možemo tražiti u činjenici da su navedeni otoci pripadali zadarskome arhipelagu i u svekolikim razvojem sastavnicama (ponajprije zahvaljujući zemljopisnoj blizini i prirodnoj upućenosti) bili usmjereni na Zadar kao glavni grad mletačkih istočnojadranskih posjeda čije je kopneno i otočno područje stoljećima predstavljalo jedno od ključnih izvorišta novačenja vojnika u mletačke prekomorske kopnene i mornaričke postrojbe. U tome kontekstu, promatrajući svaku onodobnu hrvatsku regiju, grad ili naselje za sebe, ali u međusobnoj usporedbi brojnih zajedničkih i raznolikih razvojnih sastavnica, potrebno je promatrati velik broj zadarskih otočana uključenih u vojne snage *Serenissime* u posljednjemu stoljeću njezina opstojanja.

⁸ Radovi o vojnicima zavičajem s navedenih područja predani su za objavljivanje u raznim časopisima i zbornicima. Primjerice, Lovorka Čoralić, Riječani u mletačkim prekojadranskim postrojbama (18. stoljeće), *Rijeka*, god. 18, sv. 2, Rijeka 2013., str. 11-25; Ista, Vojnici u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama zavičajem iz Senja, Karlobaga te s područja Like i Krbave (18. stoljeće), *Senjski zbornik* (prihvaćeno za objavljivanje); Ista, Sinjani i Cetinjani – vojnici u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Triljski zbornik* (prihvaćeno za objavljivanje); Ista, Omišani u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Omiški ljetopis* (prihvaćeno za objavljivanje); Ista, Karlovčani u mletačkim prekojadranskim kopnenim postrojbama (18. stoljeće), *Svetlo: časopis za kulturu, umjetnost i društvena zbivanja* (prihvaćeno za objavljivanje).

* * *

Vojnici zavičajem sa zadarskih otoka bilježe se u mletačkim dokumentima kontinuirano tijekom cijeloga 18. stoljeća (vidi Grafikon 5). U početnome dijelu stoljeća, točnije u vrijeme kada traje posljednji mletačko-osmanski rat (1714.-1718.), njihov broj nije izrazito zapažen. Zadarski su otočani brojčano prisutniji od dvadesetih godina 18. stoljeća, da bi u drugoj polovici istoga stoljeća njihova uključenost u mletačke kopnene snage dosegla najveću brojnost. Osobito se to odnosi na završno desetljeće 18. stoljeća, kada se opaža rast broj vojnika sa zadarskih otoka.

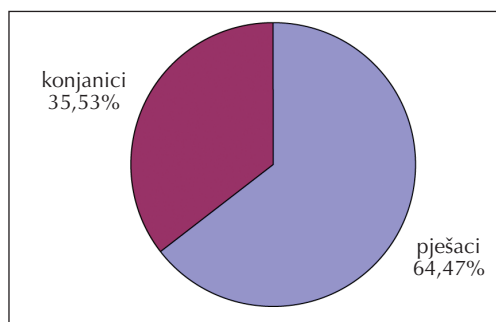

Grafikon 5. Učestalost bilježenja zadarskih otočana u mletačkim kopnenim postrojbama tijekom 18. stoljeća

Razlog ovakvim brojčanim omjerima možemo tražiti u činjenici da već nakon Kandijskoga i Morejskog rata prestaje aktivno vojno djelovanje na zadarskome području. Tijekom drugoga dijela 18. stoljeća mletačko-osmanska granica u Dalmaciji u cijelosti se stabilizira, a udio vojnika iz Dalmacije ograničava se ponajprije na novčanja u onim dijelovima pokrajine koji su i stoljeće prije, u vremenu intenzivnih ratnih događanja, najviše pridonosili prekojadranskome vojnom ljudstvu Serenissime. U posljednjim godinama opstojanja Mletačke Republike, kada se pod prijetnjom revolucionarnih zbivanja na europskome Zapadu i približavanjem Napoleonove armade postojeće mletačke kopnene pukovnije ubrzano popunjavaju, upravo će Dalmatinci – kako iz gradova i kopnenoga zaleđa, tako i sa otoka, činiti brojčano naj snažniji dio mletačkih snaga. Prethodno raščlanjeni podaci o vremenskom intenzitetu prisutnosti zadarskih otočana u pješničkim i konjaničkim postrojbama pod stiježom svetoga Marka tome govore u prilog.

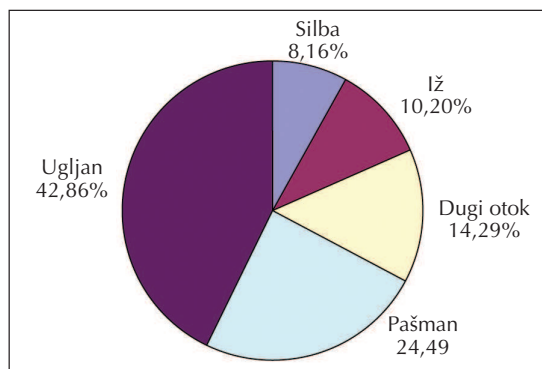
* * *

Zadarski su otočani ponajprije popunjavali pješačke jedinice (64,47%), dočim je njih 35,53% zabilježeno u konjaništvu (vidi Grafikon 6). Takav je omjer očekivan s obzirom na činjenicu da je broj pješačkih satnija i pukovnija (i u ratno i u mirnodopsko vrijeme) bio veći u odnosu na konjaništvo. Potonje su postrojbe, kao elitne, zahtjevnije i financijski skuplje, imale brojčano manji udio u mletačkoj kopненоj vojsci, ali je uključenost u njihove jedinice vojnicima, dočasniciima i časnicima omogućavala veće prihode i zapaženiju vojnu karijeru. Činjenica da je svaki treći zadarski otočanin bio pripadnik elitnih jedinica hrvatske konjice svjedoči o njihovoj vrijednosti i priznatosti među ostalim prekomorskim vojnicima.

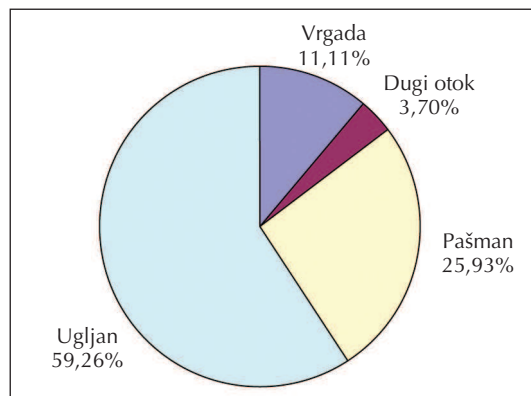

Grafikon 6. Omjer udjela zadarskih otočana preko uključenosti u mletačke pješačke i konjaničke postrojbe

Promotrimo li, nadalje, strukturu uključenosti zadarskih otočana u pješačke i konjaničke postrojbe s obzirom na njihov uži zavičaj, dolazimo do sljedećih pokazatelja. Žitelji Pašmana i Ugljana koji su, u odnosu na druge otočane, najučestalije prisutni u navedenim postrojbama, uglavnom slijede ukupan omjer uključenosti zadarskih otočana u mletačke kopnene postrojbe (prevaga pješaka; oko 1/3 vojnika uključeno u konjaništvo). Vojnici s Dugog otoka, Silbe i Iža u pravilu su pješaci, dočim su Vrgadinci isključivo zabilježeni kao konjanici (vidi Grafikone 7 i 8).

Grafikon 7. Uži zavičaj pješaka sa zadarskih otoka

Grafikon 8. Uži zavičaj konjanika sa zadarskih otoka

Učestalijem bilježenju otočana iz pojedinih naselja u nekim rodovima zasigurno je pridonosila i obiteljska tradicija – običaj da se članovi iz iste obitelji kroz više pokoljenja prijavljuju u vojnu službu. Uzorak kojime raspolažemo to zorno pokazuje. Tako se, primjerice, u konjaničkoj službi bilježe Vrgadinci Jure Grgurov Špadić (1709.-1718.) i Franjo Jurin Špadić (1771.-1774.); iz Preka su konjanici Ante Barin Bartulić (1715.-1717.) i Šime Jurin Bartulić (1782.), a prezime Belić nosila su čak tri pripadnika *Cavalleria Croati*: Martin Šimunov iz Ugljana (1734.-1741.), Jakov Grgov iz Pašmana (1771.-1772.) i Grgo Matin iz Pašmana (1785.). Konjanici Mate Fabulić (1750.-1774.) i (vjerojatno) sin mu Ivan (1765.) zavičajem su iz Preka, odnosno Sutomišćice, dočim su Martin i Roko Jelić, pješački vojnici koncem 18. stoljeća (zabilježeni su 1796. godine u istoj pukovniji), kao svoj zavičaj naveli Mali Iž. Dvadesetih godina 18. stoljeća u pješačkim se jedinicama bilježe braća Ive i Antun Kuzmić iz Sutomišćice (zabilježeni 1727. i 1728. godine u istoj pukovniji), a *Fanti ultramarini* bili su i Jure i Mijo Kuštera, zapisani 1751., odnosno 1779. godine.⁹

* * *

Zadarski otočani se, prema uzorku kojime raspolažemo, gotovo isključivo navode kao obični vojnici. Iznimka je narednik (*sargente*) Ive Milovac sa Silbe, zabilježen u pješačkim jedinicama od 1775. do 1781. godine. Neki su otočani u pješačkim postrojbama obnašali specifične vojne službe. To su bubnjari (*tamburo*) Šime Marić sa Silbe (1738.-1740.) i Lovre Milković iz Lukorana (1765.), pifarist (*piffaro*) Mate Ivanović iz Velog Rata (1795.), kao i vojni kapelan (*cappellano*) Grgur Vuković sa Silbe (1793.).

Popisivači su katkada, ali ne uvijek redovito i točno, bilježili i osobne fizičke karakteristike pojedinih vojnika. Uzorak kojime raspolažemo relativno je malen, ali ipak – barem okvirno – pruža osnovna saznanja o dobnoj starosti i izgledu onovremenih vojnika. Kada je riječ o njihovoj dobnoj strukturi, uzorak za konjanike je vr-

⁹ Jure Kuštera zavičajem je iz Preka, a Mijo Kuštera iz Sutomišćice.

lo oskudan (samo tri zabilježena primjera upisa starosti vojnika), a prema njemu su zadarski otočani u konjaništvu bili stari od 19 (Jakov Belić iz Pašmana) do 32 godine (Martin Belić iz Ugljana). Uzorak za pripadnike *Fanti oltramaringi* potpuniji je i primjerima brojniji. Prosječna dob otočana u pješastvu iznosila je 23 godine, što se uklapa u opće standarde vojnika ovoga roda, po starosnoj dobi redovito mlađeg u odnosu na konjaništvo. Najmlađi unovačeni pješak, star tek 15 godina, prethodno je spomenuti pifarist Mate Ivanović iz Velog Rata (1795.), dočim je najstariji zabilježeni pješak iz ove skupine (32 godine) bio Jure Petrakov iz Sali (zabilježen 1741. godine).

Jedan od povremeno zabilježenih podataka koji se odnosi na osobne značajke vojnika njihova je statura, odnosno opći dojam o visini pojedinca. I ovdje je uzorak kojime raspoložemo relativno malen, ali posvjedočuje da su zadarski otočani, prema slobodnoj procjeni popisivača, pretežno svrstavani u osobe srednjega rasta (*comun, ordinario*). Ipak, u manjem broju primjera bilježimo ih i kao osobe visokoga stasa – *alto* (pješaci Antun Kuzmić iz Sutomišćice i Ante Ricov iz Lukorana), dočim su neki od njih upisani i kao vojnici niže stature (*basso* – Jure Petrakov, pješak iz Sali).

Pojednostavljena, stereotipna predodžba izgleda vojnika još je izrazitija pri opisu boje njihove kose. U desetak zabilježenih primjera pisari su vojnike sa zadarskih otoka zapazili kao smeđokose (*castagno*), dočim im se samo jedan vojnik (višestruko spomenut Jure Petrakov iz Sali) doimao kao crnokos (*nero*).

Uz podatke o pripadnicima konjaničkih postrojbi popisivači su katkada bilježili i boju njihovih konja. Prema tim podacima zadarski su otočani najčešće zaduživali dorate (*bai, baio*) i vrance (*mor, moro*), a tek u pokojem primjeru i čilaše (*lear, le-aro*). Konjanici čiju vojnu službu možemo, zahvaljujući sačuvanim popisima, pratiti tijekom dužeg niza godina, zaduživali su razne konje. Primjerice, Mate Fabulić je od 1750. do 1765. jahao dorata da bi potom od 1771. do 1774. godine njegov konj bio vranac. Konjanik Mijo Lovrić je od 1771. do 1773. bio zadužen za dorata, a od 1774. do 1786. godine uz njegovo se ime bilježi vranac.

* * *

Uz svakoga se vojnika redovito navodi i zapovjednik satnije te pukovnija (nazvana prema pukovniku ili bojniku koji njome zapovijeda). Upravo nam pregled pukovnika koji su zapovijedali ovdje istraživanim pješacima i konjanicima otkriva širok spektar, imena najistaknutijih onovremenih mletačkih vojnih zapovjednika zavičajem s istočne obale Jadrana. Neki od njih isprva se spominju kao kapetani satnija, s vremenom bivaju promaknuti u pukovnike, a neki su u završnoj etapi bogate vojne karijere postali generali.¹⁰ Navođenje njihovih imena svojevrsna je retrospektiva znamenitih časnika iz Dalmacije i Boke koji su pod stijegom Privredre Republike postigli najveća moguća postignuća. O nekima od njih u historiografiji je već pisano, a mnogi su – nepravедno i nezasluženo – ostali gotovo zaboravljeni u “moru” još

¹⁰ U nekim primjerima pukovnija se, čak i nakon smrti pukovnika, još neko vrijeme (nekoliko godina poslije) naziva po prethodnom obnašatelju te dužnosti.

uvijek nedovoljno iskorištenog gradiva u mletačkoj pismohrani. Radi boljeg razumijevanja konteksta djelovanja zadarskih otočana u mletačkim kopnenim postrojbama osnovne podatke o tim visokim vojnim časnicima (obiteljsko podrijetlo, činovi, upute na odgovarajuće izvore i historiografska saznanja) vrijedi navesti nešto podrobnije. Na prvome je mjestu potrebno spomenuti zadarske časnike plemićkoga podrijetla. To su Lujo (*Alvise*) Detriko (*Detrico*), posljednji muški odvjetak ugledne zadarske plemićke obitelji; sudionik Morejskoga rata (1684.-1699.) tijekom kojega je bio zarobljen te nakon više od jedne godine sužanjstva oslobođen. Po povratku iz osmanskoga zatočeništva, a uzimajući u obzir iskazane zasluge, pregnuća i žrtve, mletačka ga je vlada imenovala nadzornikom (soprintendantom) zadarskoga područja, a ubrzo potom stekao je i čin pukovnika hrvatske konjice. Koncem života imenovan je generalom.¹¹ Konjanički pukovnik u postrojbama u kojima su djelovali zadarski otočani bio je i plemić Šimun Nassi, također sudionik Morejskoga rata (u činu poručnika); potpukovnik 1708. (u konjaničkoj postrojbi Nikole Divnića) te od 1713. pukovnik u *Cavalleria Croati*.¹² U Morejskome je ratu vojnu karijeru započeo i šibenski plemić Nikola Divnić (*Difnigo*). Isprva je bio guvernadur Skradina, a 1685. godine postaje zapovjednik na mletačko-osmanskoj granici u Dalmaciji. Godine 1690. imenovan je konjaničkim kapetanom, čin bojnika stječe 1703., a konjaničkog pukovnika 1707. godine. Tijekom Drugoga Morejskog rata sudjelovao je u borbama oko Livna, u osvajanju Imotskog te u pohodu na područje Albanije (Ulcinj). Vojničku karijeru okončao je na mletačkim posjedima u Italiji.¹³ Šibenčanin je i Mihovil Anđelo Filiberi, zapovjednik satnije hrvatskih konjanika od 1758. do 1783. godine.¹⁴ Konjaničkim pukovnijama u kojima bilježimo zadarske otočane zapovijedali su i ugledni kotorski *conte* Franjo Buća, koncem karijere glavni zapovjednik hrvatskoga konjaništva (*sargente maggiore di battaglia e soprintendente alla cavalleria*),¹⁵ kao i *conte* Antun Medin iz Paštrovića, odvjetak obitelji koja je u ranome novom vijeku dala niz istaknutih časnika u službi Mletačke Republike.¹⁶

Jednako su značajnu vojnu karijeru postigli i neki pješački časnici – zapovjednici postrojbi u kojima bilježimo vojnike zavičajem sa zadarskih otoka. To su Antun

¹¹ Osnovne podatke o Luji Detriku vidi u: Carl Georg Friedrich Heyer von Rosenfeld, *Der Adel des Königreichs Dalmatien*, Nürnberg, 1873., str. 39; G. Sabalich, *Guida archeologica di Zara*, Zara 1897., str. 42, 110; Isti, *La Dalmazia guerriera*, str. 292; Šime Peričić, Neki Dalmatinci – generali stranih vojski, *Radovi Zadar*, sv. 42, Zagreb – Zadar 2000., str. 199; Lovorka Čoralić, Zadarski patricij Lujo Detriko (1672.-1749.) – zapovjednik hrvatske konjice (*Cavalleria Croati*), *Zbornik OPZ ZPDZ HAZU*, sv. 32, Zagreb 2014., str. 99-129.

¹² Podrobnije vidi: Čoralić, Zadarski patricij Šimun Nassi – pukovnik hrvatskih konjanika u mletačkoj vojsci (početak 18. stoljeća), str. 7-31.

¹³ Podrobnije vidi: Vincenzo Miagostovich, *La Famiglia de Difnigo, Il nuovo cronista di Sebenico*, sv. 3, Trieste 1895., str. 86-89; Čoralić, Šibenski plemić Nikola Divnić (1654.-1734.) – pukovnik hrvatske lake konjice (*Cavalleria Croati*), str. 125-145.

¹⁴ Podrobnije vidi: Čoralić – M. Katušić, Andrija Mladinić i Mihovil Anđelo Filiberi, str. 247-282.

¹⁵ Gradivo o djelovanju Franje Buće u činu pukovnika hrvatske konjice pohranjeno je u: ASV, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 782-786.

¹⁶ Gradivo o djelovanju Antuna Medina u činu pukovnika hrvatske konjice pohranjeno je u: ASV, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 821-823.

Kumbat (Kombat, Kumbatović), sin istaknutoga dalmatinskog časnika Ivana Antuna (u. 1744.), rođenog u Kaštel-Štafiliću Isprva je djelovao u pješačkim postrojbama pod očevim zapovjedništvom (najčešće stacioniranim na Krfu), a od oko 1744. do smrti 1749. godine zapovijedao je samostalnom pukovnijom. Zanimljivo je napomenuti da se, kako je razvidno i iz ovdje citiranih spisa, *Reggimento Combat* tako nazivala i nekoliko godina nakon Antunove smrti.¹⁷ U istom su kontekstu, kao zapovjednik pukovnije, bilježi i trogirski *conte* Vicko Michieli Vitturi.¹⁸

Zadarski se otočani često bilježe kao vojnici u pukovnijama kojima su zapovijedali mletački časnici zavičajem iz Boke kotorske i iz Budve. To su, primjerice, pukovnik prekomorskih pješaka (od oko 1750. godine) te na kraju karijere general Benedikt Paskvali;¹⁹ kotorski plemić Stjepan Buća (*Bucchia*), djelatlan u prvim desetljećima 18. stoljeća;²⁰ Tripun Štukanović – pukovnik od 1765. godine i vojni guvernadur Kotora,²¹ kao i Budvanin Marko Antun Bubić, pukovnik i mletački nadzornik za područje Pobora, Maina i Braića te zapažen akter (mletački povjerenik) u vrijeme pojave samozvanca Šćepana Malog.²² Naposlijetku, zadarskim je otočanima zapovijedao i Crnogorac zavičajem s područja Crmnice, pukovnik Marko Đikanović.²³

Prethodno navedeni podaci o vojnoj karijeri i djelovanju navedenih visokih mletačkih časnika dalmatinskog, bokeljskog i crnogorskog podrijetla dodatno kontekstualiziraju opće okolnosti unutar kojih su svoju, činovima i priznanjima ipak bitno skromniju karijeru gradili zadarski otočani – prekomorski pješaci i konjanici 18. stoljeća.

* * *

Vrijedan podatak sadržan u popisima unovačenih vojnika i časnika odnosio se na mjesta njihova djelovanja, odnosno privremenog stacioniranja jedinice (satnije), prilikom čega su načinjeni popisi raspoloživoga vojnog ljudstva (vidi *grafikon 9*). Raščlamba zadarskih otočana prema mjestima njihova djelovanja, odnosno popisivanja, pokazuje da su njihove jedinice ponajprije djelovale duž mletačke *terraferme*, kao i u samim Mlecima (57,36%). Brojem primjera najučestalije se spominju Mleci, pri čemu je vjerojatno zapravo riječ o vojnoj bazi na Lidu, mjestu u kojem se obavljalo popisiva-

¹⁷ Gradivo o djelovanju Ivana i Antuna Kumbata u činu pješačkih pukovnika pohranjeno je u: ASV, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 547-550, 564. Podrobnije vidi tekst Lovorke Čoralčić i Maje Katušić u *Hrvatskom biografskom leksikonu*, sv. 8, Zagreb 2013., str. 375.

¹⁸ Vicko Michieli Vitturi bilježi se sedamdesetih godina 18. stoljeća kao kapetan u pješačkoj pukovniji Marka Ginnija. Od 1785. do posljednjih godina 18. stoljeća djeluje kao pukovnik, a gradivo koje se odnosi na njegovo djelovanje sačuvano je u ASV, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 454, 643-647.

¹⁹ Gradivo o djelovanju Benedikta Paskvalija u činu pukovnika pohranjeno je u: ASV, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 671-675). Usporedi i: Peričić, Neki Dalmatinci – generali stranih vojski, str. 201-202.

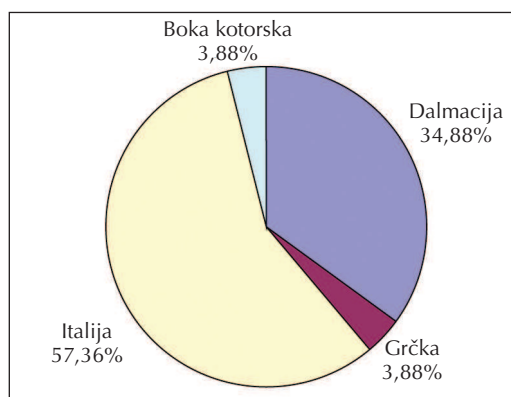
²⁰ Gradivo o djelovanju Stjepana Buće u činu pukovnika pohranjeno je u: ASV, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 501-510.

²¹ Podrobnije vidi: Čoralčić – Katušić, Peraštanin Tripun Štukanović, str. 385-410.

²² Podrobnije vidi: Čoralčić – Katušić, Od afričke obale do dalmatinske prijestolnice, str. 139-172.

²³ Podrobnije vidi: Čoralčić, Crmničanin Marko Đikanović, str. 63-86.

vanje pripadnika pojedinih satnija prije njihova upućivanja na neko drugo strateški važno odredište. Uz Mletke (Lido) nešto se većim brojem spominjanja bilježe još i Udine, Verona i Rovigo, dočim su zadarski otočani najmanje, s tek pokojim primjerom, popisivani u Bergamu, Bresciji, Padovi, Palmanovi, Trevisu i gradu Salò. Dalmatinski gradovi i utvrde također su učestalo zastupljeni kao mjesto stacioniranja postrojbi u kojima bilježimo zadarske otočane (34,88%). Brojem primjera prednjači onodobna dalmatinska prijestolnica Zadar, a od ostalih se gradova, utvrda i vojnih baza spominju još i Split, Benkovac, Ostrovica i Sutomišćica. Naposljetku, nekoliko popisa obavljeno je i u Boki kotorskoj, odnosno u tamošnjem vodećem mletačkom uporištu Kotoru (3,88%), a jednakim se postotkom zadarski otočani bilježe i na mletačkim stečevinama u Grčkoj (Krf).

Grafikon 9. Mjesta djelovanja (popisivanja) vojnika sa zadarskih otoka

Na ovome se mjestu potrebno podrobnije osvrnuti na smještaj nekih satnija u Sutomišćici na otoku Ugljanu. Prema postojećim podacima ondje su tijekom Drugog morejskog rata vršena višestruka okupljanja i popisivanja vojnika unovačenih ponajprije diljem zadarskog kopnenog i otočnog distrikta. U Sutomišćici su 20. travnja 1717. popisane satnije dviju konjaničkih pukovnija. U pukovnji zadarskoga plemića i pukovnika Šimuna Nassija popisano je osam njima pripadajućih satnija kojima su zapovijedali kapetan Karlo Benja (*Begna*), potpukovnik Petar Lovro Pellegrini, kapetan Krsto Theodosi, kapetan Ivan Radnić, kapetan Nikola Juraj Krajina (*Craina*), kapetan Antun Katunarić (*Cattunari*), kapetan Franjo Stipančić te sam pukovnik Šimun Nassi (*compagnia propria*).²⁴ Istoga su dana u Sutomišćici popisane i satnije konjima je zapovijedao konjanički pukovnik Nikola Divnić. Riječ je o četiri satnije, a njima su zapovijedali kapetan Petar Posedarski, kapetan Petar Tartalja (*Tartaglia*), kapetan Antun Fenzi te sam pukovnik Divnić.²⁵ Godine 1717. Nikola Divnić zasigurno je za-

²⁴ ASV, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 825: Cavalleria Croati, Ruoli della Compagnie Reggimento Simeone Nassi (1716.-1718.).

²⁵ ASV, Inquisitori ... pubblici ruoli, b. 808: Cavalleria Croati, Ruoli della Compagnie Reggimento Nicolò Difnico (1717.-1727.).

povijedao s više od četiri satnije. Prema sačuvanim popisima, zapovijednici tih satnija bili su kapetan Jakov Nikolić (popisana u Vicenzi 9. srpnja 1717.) i kapetan Franjo Buća (popisana u Mlecima 22. travnja 1717.), dočim za ostale moguće satnije i njihove zapovjednike podaci – na žalost – nisu sačuvani. Prema ovdje iznesenim podacima u Sutomišćici je sigurno u isto vrijeme, dana 20. travnja 1717., boravilo 12 satnija. Satnije su brojile po oko 50 pripadnika, što znači da je na otoku Ugljanu, u malenoj Sutomišćici, istovremeno boravilo oko 600 vojnika, časnika i dočasnika, mahom pripadnika konjaničkih postrojbi. Ako dopustimo da popisi svih satnija tada popisanih u Sutomišćici nisu sačuvani te da ih nekoliko nedostaje, broj vojnika na Ugljanu travnja 1717. godine mogao bi narasti i za 100 do 150 pripadnika više. Na kraju, kada je riječ o zadarskim otočanima, oni su spomenutoga dana zabilježeni u rečenim pukovnijama u dva primjera. To su Toma Grandić iz Ugljana, pripadnik osobne satnije pukovnika Šimuna Nassija te Jure Špadić s otoka Vrgade, djelatan u osobnoj satnji pukovnika Nikole Divnića.

Zaključak

Proučavanje spisa mletačke magistrature *Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli*, zadužene za novačenje pripadnika kopnenih postrojbi, pruža nam vrijedna saznanja o nekim razvojim sastavnicama iz osamnaestostoljetne povijesti, krajeva, gradova i naselja duž istočnojadranske obale. U ovome radu težište istraživanja bilo je upravljeno na zadarske otočane, zavičajem s Vrgade, Pašmana, Ugljana, Dugog otoka, Iža i Silbe, u pješačkim postrojbama (*Fanti oltramarini*) i hrvatskoj konjici (*Cavalleria Croati, Croati a cavallo*). Njihova je prisutnost u navedenim postrojbama zabilježena kroz cijelo 18. stoljeće, a brojčanim udjelom prednjače vojnici sa otoka Pašmana i Ugljana. Iako se zadarski otočani najčešće bilježe kao pješaci, značajan broj njih bio je uključen u posebno cijenjene, elitne konjaničke postrojbe. Njima su zapovijedali dalmatinski i bokeljski časnici, zapaženi protagonisti vojne povijesti istočnoga Jadrana, ali i Mletačke Republike, u posljednjemu stoljeću opstojanja Serenissime. Mjesta njihova djelovanja bili su Mlečanima osobito strateški važni gradovi i utvrde duž Veneta, Dalmacije, Boke kotorske i Grčke. Kada bismo, naposljetku, pokušali načiniti svojevrсни "foto-robot" zadarskoga otočanina u mletačkoj kopnenoj vojnoj službi u 18. stoljeću bio bi to vojnik (pješak ili konjanik) star od 25 do 32 godine, smeđe kose i srednjega rasta, a kao pripadnik konjice najčešće bi zaduživao dorata ili vranca. Na kraju je potrebno kazati da nemali dio prezimena koja ovdje bilježimo postoji i danas u otočnim mjestima zadarskoga arhipelaga. Vjerujemo da ovaj rad stoga predstavlja i prilog više poznavanju lokalne onomastike naselja od Vrgade do Silbe.

Prethodna raščlamba gradiva iz Državnog arhiva u Veneciji zorno pokazuje zapažen udio zadarskih otočana u mletačkoj kopnenoj vojsci *settecenta*. Buduća istraživanja istovrsnih arhivskih spisa, ali i drugih fondova iz središnje državne pismohrane u Veneciji, kao i iz Državnoga arhiva u Zadru, trebala bi ove spoznaje dodatno proširiti i argumentirati novim konkretnim dokumentima.

Prilog. Zbirni popis zadarskih otočana u mletačkim prekomorskim kopnenim postrojbama u 18. stoljeća¹

oso- ba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	satnija (zapovjednik)	pukovnja (zapovjednik)	dob	stas	boja kose	konj	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
1	Aleksić, Petar		Dobropoljana	pješak	kapetan Jerolim Smeća	pukovnik Benedikt Paskvali					Mleci, 7.4.1767.	b. 673	
2	Baćinić, Mate	Petar	Pašman	konjanik	pukovnik Lujo Detriko	pukovnik Lujo Detriko				dorat	Verona, 27.1.1734.	b. 802	
3	Barešić, Jakov	Ive	Pašman	pješak	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	
4	Bartulić, Ante	Bare	Preko	konjanik	kapetan Franjo Buća	pukovnik Nikola Divnić					Mleci, 6.6.1715.	b. 807	
4	Bartulić, Ante	Bare	Preko	konjanik	kapetan Franjo Buća	pukovnik Nikola Divnić					Zadar, 1.7.1716.	b. 807	
4	Bartulić, Ante	Bare	Preko	konjanik	kapetan Franjo Buća	pukovnik Nikola Divnić					Mleci, 22.4.1717.	b. 808	
5	Bartulić, Šime	Jure	Preko	konjanik	kapetan Mihovil Anđelo Filiberi	pukovnik Tripun Gregorina				dorat	Ostrovica, 1.9.1782.	b. 820	
6	Belič, Grgo	Mate	Pašman	konjanik	potpukovnik Pietro Gregorio Carrara	pukovnik Tripun Gregorina				vranac	Kotor, 30.1.1785.	b. 817	
7	Belič, Jakov	Grgo	Pašman	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buća	19			vranac	Zadar, 1.9.1771.	b. 784	
7	Belič, Jakov	Grgo	Pašman	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buća				vranac	Benkovac, 1.9.1772.	b. 785	
8	Belič, Martin	Šimun	Ugljan	konjanik	pukovnik Lujo Detriko	pukovnik Lujo Detriko				dorat	Verona, 27.1.1734.	b. 802	
8	Belič, Martin	Šimun	Ugljan	konjanik	pukovnik Lujo Detriko	pukovnik Lujo Detriko				vranac	Brescia, 1.9.1734.	b. 804	

¹ Vojnici se navode abecednim slijedom, a uz osnovne podatke (prezime, ime, ime oca, zavičajno podrijetlo), navode se satnije (*compagnia*) i pukovnije (*reggimento*) unutar kojih su djelovali (navedene su prema imenima njihovih zapovjednika), vojni čin, osobne karakteristike (dob, stas, boja kose), podaci o konjima (za pripadnike konjaničkih postrojbi), mjesto i datum popisivanja te signatura (broj svežnja, odnosno buste) unutar arhivskoga fonda Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli u Državnom arhivu u Veneciji.

oso- ba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	satnija (zapovjednik)	pukovnija (zapovjednik)	dob	stas	boja kose	konj	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
8	Bečić, Marin	Šimun	Ugljan	konjanik	pukovnik Lujko Detriko	pukovnik Lujko Detriko	32	srednjeg rasta	smeđokos	dorat	Verona, 22.3.1738.	b. 805	
8	Bečić, Marin	Šimun	Ugljan	konjanik	pukovnik Lujko Detriko	pukovnik Lujko Detriko		srednjeg rasta	smeđokos	dorat	Udine, 6.6.1741.	b. 806	
9	Bobić, Ivan	Petar	Pašman	konjanik	pukovnik Tripun Gregorina	Tripun Gregorina				vranac	Split, 12.8.1783.	b. 816	
10	Božić, Marin	Grgo	Pašman	konjanik	kapetan Mihovil Anđelo Filiberi	pukovnik Franjo Buča				vranac	Udine, 1.10.1771.	b. 785	
11	Brdalić, Toma	Mate	Pašman	pješač	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	
12	Burmela, Ive	Bare	Sali	pješač	kapetan Tripun Leoni	pukovnik Antun Kumbat					Mleci, 29.6.1748.	b. 549	
13	Danaleo, Mate	Jakov	Mali Iž	pješač	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	Premينو 31.5.1797.
14	Dunić, Pero	Grgur	Lukoran	pješač	pukovnik Juraj Jelić	pukovnik Juraj Jelić					? 1779.	b. 604A	
15	Dvorica, Bartol	Antun	Sali	pješač	pukovnik Ivan Krapović	pukovnik Ivan Krapović					Rovigo, 10.7.1742.	b. 632	
15	Dvorica, Bartol	Antun	Sali	pješač	pukovnik Ivan Krapović	pukovnik Ivan Krapović					Mleci, 29.6.1743.	b. 632	
16	Erbošić (Erbosich), Jadre	Mate	Pašman	pješač	kapetan Jerolim Smeća	pukovnik Benedikt Paskvali	29				Udine, 16.2.1773.	b. 675	Moguće je da se radi o prezimenu Božić.
17	Fabulić, Ivan	Mate	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buča				vranac	Zadar, 1.9.1765.	b. 784	
18	Fabulić, Mate	Petar	Sutomišćica	konjanik	pukovnik Franjo Benja	pukovnik Franjo Benja				dorat	Palmanova, 31.1.1750.	b. 774	
18	Fabulić, Mate	Petar	Sutomišćica	konjanik	pukovnik Franjo Benja	pukovnik Franjo Benja				dorat	Padova, 15.3.1752.	b. 775	
18	Fabulić, Mate	Petar	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buča				dorat	Zadar, 1.9.1765.	b. 784	

oso- ba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	satnija (zapovjednik)	pukovnija (zapovjednik)	dob	stas	boja kose	konj	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
18	Fabulić, Mate	Petar	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buća				vranac	Zadar, 1.9.1771.	b. 784	
18	Fabulić, Mate	Petar	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buća				vranac	Benkovac, 1.9.1772.	b. 784	
18	Fabulić, Mate	Petar	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Tripun Gregorina				vranac	Rovigo, 1.3.1773.	b. 820	
18	Fabulić, Mate	Petar	Preko	konjanik	pukovnik Antun Duplančić	pukovnik Antun Duplančić				vranac	Zadar, 5.7.1774.	b. 809	
19	Fatović, Šime	Ivan	Kukljica	pješak	pukovnik Vicko Michieli Vitturi	pukovnik Vicko Michieli Vitturi					Mleci, 28.9.1793.	b. 644	
20	Grandić, Toma	Marko	Ugljan	konjanik	potpukovnik Šimun Nassi	pukovnik Nikola Divnić					Zadar, 1.3.1711.	b. 807	
20	Grandić, Toma	Marko	Ugljan	konjanik	pukovnik Šimun Nassi	pukovnik Šimun Nassi					Zadar, 15.6.1714.	b. 824	
20	Grandić, Toma	Marko	Ugljan	konjanik	pukovnik Šimun Nassi	pukovnik Šimun Nassi					Zadar, 1.7.1716.	b. 825	
20	Grandić, Toma	Marko	Ugljan	konjanik	pukovnik Šimun Nassi	pukovnik Šimun Nassi					Sutomišćica, 20.4.1717.	b. 825	
21	Grdović, Stjepan	Do- minik	Sutomišćica	pješak	pukovnik Benedikt Paskvali	pukovnik Benedikt Paskvali					Zadar, 18.8.1762.	b. 671	
22	Gregov, Marko	Ante	Pašman	pješak	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	
23	Grubišić, Grigo	Frane	Ugljan	pješak	pukovnik Petar Cor- ponese	pukovnik Petar Corponese	18	srednjeg rasta	smeđokos		Zadar, 29.7.1728.	b. 552	
24	Ivanković, Mate	Ive	Ugljan	pješak	potpukovnik Nikola Michieli Vitturi	pukovnik Vicko Michieli Vitturi					Mleci, 29.9.1794.	b. 644	
24	Ivanković, Mate	Ive	Ugljan	pješak	potpukovnik Nikola Michieli Vitturi	pukovnik Vicko Michieli Vitturi					Mleci, 29.7.1795.	b. 645	
25	Ivanović, Mate	Šime	Veil Rat	pješak/ pifariš	potpukovnik Nikola Michieli Vitturi	pukovnik Vicko Michieli Vitturi					Mleci, 29.7.1795.	b. 645	

oso- ba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	satnija (zapovjednik)	pukovnja (zapovjednik)	dob	stas	boja kose	konj	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
26	Jelić, Martin	Ive	Mali Iz	pješak	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	
27	Jelić, Roko	Mijo	Mali Iz	pješak	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	
28	Jerković, Šimun	Šimun	Veli Rat	konjanik	potpukovnik Šimun Nassi	pukovnik Nikola Divnić					Zadar, 1.3.1711.	b. 807	
29	Jurin, Pere	Lovre	Lukoran	pješak	pukovnik Juraj Jelić	pukovnik Juraj Jelić					? 1779.	b. 604A	
30	Karlič, Šime	Mate	Kukljica	pješak	kapetan Jerolim Smeća	pukovnik Benedikt Paskvali					Salò, 1.12.1765.	b. 671	
30	Karlič, Šime	Mate	Kukljica	pješak	kapetan Jerolim Smeća	pukovnik Benedikt Paskvali					Mleci, 17.12.1766.	b. 672	
30	Karlič, Šime	Mate	Kukljica	pješak	kapetan Jerolim Smeća	pukovnik Benedikt Paskvali					Udine, 7.4.1767.	b. 673	
30	Karlič, Šime	Mate	Kukljica	pješak	kapetan Jerolim Smeća	pukovnik Benedikt Paskvali					Mleci, 5.6.1770.	b. 674	
31	Karpesin/ Krpetić (Carpesin), Jure	Grgur	Vrgada	konjanik	pukovnik Nikola Divnić	pukovnik Nikola Divnić					Zadar, 1.5.1709.	b. 807	
32	Kirin (Chi- rin), Pere	Šime	Kukljica	pješak	pukovnik Benedikt Paskvali	pukovnik Benedikt Paskvali					Mleci, 1.12.1765.	b. 672	
32	Kirin (Chi- rin), Pere	Šime	Kukljica	pješak	pukovnik Benedikt Paskvali	pukovnik Benedikt Paskvali					Bergamo, 28.3.1769.	b. 673	
32	Kirin (Chi- rin), Pere	Šime	Kukljica	pješak	pukovnik Benedikt Paskvali	pukovnik Benedikt Paskvali					Bergamo, 9.11.1770.	b. 674	
32	Kirin (Chi- rin), Pere	Šime	Kukljica	pješak	pukovnik Benedikt Paskvali	pukovnik Benedikt Paskvali					Bergamo, 31.3.1772.	b. 675	
33	Klepa, Mate	Petar	Kukljica	pješak	pukovnik Antun Marković	pukovnik Antun Marković					Zadar, 20.12.1753.	b. 634	
33	Klepa, Mate	Petar	Kukljica	pješak	pukovnik Antun Marković	pukovnik Antun Marković					Mleci, 30.6.1759.	b. 635	

oso- ba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	satnija (zapovjednik)	pukovnika (zapovjednik)	dob	stas	boja kose	konj	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
34	Kolanović, Grgo	Marko	Pašman	konjanik	pukovnik Tripun Gregorina	pukovnik Tripun Gregorina				vranac	Treviso, 19.9.1790.	b. 819	
35	Korzut, Mate	Toma	Lukoran	pješač	pukovnik Juraj Jelić	pukovnik Juraj Jelić					? 1779.	b. 604A	
36	Kovačić, Josip	Mate	Preko	pješač	pukovnik Petar Cor- ponese	pukovnik Petar Corponese	28	srednjeg rasta	smeđokos		Zadar, 29.7.1728.	b. 552	
37	Kročić, Ivan	Šimun	Pašman	pješač	pukovnik Ivan Krapović	pukovnik Ivan Krapović			smeđokos		Zadar, 30.9.1738.	b. 629	
38	Kuštera, Jure	Toma	Preko	pješač	kapetan Marko Đikanović	pukovnik Antun Kumbat (pok.)					Verona, 16.11.1751.	b. 550	
39	Kuštera, Mijo	Dujam	Sutomišćica	pješač	pukovnik Juraj Jelić	pukovnik Juraj Jelić					? 1779.	b. 604A	
40	Kuzmić, Antun	Je- rolim	Sutomišćica	pješač	pukovnik Petar Cor- ponese	pukovnik Petar Corponese	22	visok	smeđokos		Zadar, 1.1.1727.	b. 552	
40	Kuzmić, Antun	Je- rolim	Sutomišćica	pješač	pukovnik Petar Cor- ponese	pukovnik Petar Corponese			smeđokos		Zadar, 29.7.1728.	b. 552	
41	Kuzmić, Ive	Je- rolim	Sutomišćica	pješač	pukovnik Petar Cor- ponese	pukovnik Petar Corponese	18	srednjeg rasta	smeđokos		Zadar, 1.1.1727.	b. 552	
42	Lašin, Bare	Pave	Preko	pješač	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	
43	Lovrić, Mijo	Jerko	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buća				dorat	Zadar, 1.9.1771.	b. 784	
43	Lovrić, Mijo	Jerko	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buća				dorat	Benkovac, 1.9.1772.	b. 784	
43	Lovrić, Mijo	Jerko	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Tripun Gregorina				dorat	Rovigo, 1.3.1773.	b. 820	
43	Lovrić, Mijo	Jerko	Preko	konjanik	pukovnik Antun Duplančić	pukovnik Antun Duplančić				vranac	Zadar, 5.7.1774.	b. 809	
43	Lovrić, Mijo	Jerko	Preko	konjanik	kapetan Aleksandar Duplančić	pukovnik Tripun Gregorina				vranac	Kotor, 1.8.1786.	b. 818	

oso- ba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	satnija (zapovjednik)	pukovnika (zapovjednik)	dob	stas	boja kose	konj	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
44	Lukičević, Ante	Vicko	Savar	pješak	kapetan Tripun Leoni	pukovnik Antun Kumbat					Mleci, 29.6.1748.	b. 549	
45	Majević, Ante	Vid	Pašman	pješak	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	
46	Malzoni, Ivan	Pavao	Preko	konjanik	pukovnik Marko Medin	pukovnik Antun Medin		srednjeg rasta	smedokos	dorat	Grčka (Romani- ja), 30.9.1705.	b. 821	
47	Marcelić, Jadre	Antun	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buča	25			dorat	Zadar, 1.9.1765.	b. 784	
48	Marić, Šime	Antun	Silba	pješak/ bubnjarij	pukovnik Ivan Krapović	pukovnik Ivan Krapović	15				Zadar, 30.9.1738.	b. 629	
48	Marić, Šime	Antun	Silba	pješak/ bubnjarij	pukovnik Ivan Krapović	pukovnik Ivan Krapović					Krf, 20.5.1740.	b. 630	
49	Marinov, Mate	Šime	Lukoran	konjanik	kapetan Mihovil Anđelo Filiberi	pukovnik Franjo Buča				vranac	Udine, 1.10.1771.	b. 785	
49	Marinov, Mate	Šime	Lukoran	konjanik	kapetan Mihovil Anđelo Filiberi	pukovnik Franjo Buča				vranac	Udine, 1.5.1774.	b. 786	
49	Marinov, Mate	Šime	Lukoran	konjanik	kapetan Mihovil Anđelo Filiberi	pukovnik Tripun Gregorina				vranac	Mleci, 15.4.1777.	b. 815	
50	Marinović, Ivan	Ante	Lukoran	konjanik	kapetan Mihovil Anđelo Filiberi	pukovnik Franjo Buča				vranac	Udine, 1.10.1771.	b. 785	
51	Mašerić, Jakov Vid	Šime	Pašman	pješak	kapetan Marko Đikanović	pukovnik Antun Kumbat					Mleci, 28.12.1748.	b. 550	
51	Mašerić, Jakov Vid	Šime	Pašman	pješak	kapetan Marko Đikanović	pukovnik Antun Kumbat (pok.)					Verona, 16.11.1751.	b. 550	
52	Matulić, Ive	Jure	Pašman	konjanik	bojnik Franjo Benja	pukovnik Lujo Detriko				čilas	Padova, 14.8.1737.	b. 804	
53	Milković, Lovre	Mate	Lukoran	pješak	pukovnik Benedikt Paskvali	pukovnik Benedikt Paskvali					Zadar, 18.8.1762.	b. 671	
53	Milković, Lovre	Mate	Lukoran	pješak/ bubnjarij	pukovnik Benedikt Paskvali	pukovnik Benedikt Paskvali					Mleci, 1.12.1765.	b. 672	

oso- ba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	satnija (zapovjednik)	pukovnja (zapovjednik)	dob	stas	boja kose	konj	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
54	Milovac, Ive	Ivan	Silba	pješak/ narednik	pukovnik Marko Antun Bubić	pukovnik Marko Antun Bubić					Krf, 2.5.1775.	b. 500	
54	Milovac, Ive	Ivan	Silba	pješak/ narednik	pukovnik Marko Antun Bubić	pukovnik Marko Antun Bubić					Mleci, 29.9.1775.	b. 500	
54	Milovac, Ive	Ivan	Silba	pješak/ narednik	pukovnik Marko Antun Bubić	pukovnik Marko Antun Bubić					Mleci, 21.3.1778.	b. 500	
54	Milovac, Ive	Ivan	Silba	pješak/ narednik	pukovnik Marko Antun Bubić	pukovnik Marko Antun Bubić					Palmanova, 25.6.1779.	b. 499	
54	Milovac, Ive	Ivan	Silba	pješak/ narednik	pukovnik Marko Antun Bubić	pukovnik Marko Antun Bubić					Mleci, 29.12.1781.	b. 499	
55	Mišić, Bože	Ive	Mali Iz	pješak	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	
56	Mišić, Ivan	Lovre	Soline	pješak	pukovnik Antun Kumbat	pukovnik Antun Kumbat	18	srednjeg rasa	smeđokos		Verona, 12.4.1749.	b. 550	
56	Mišić, Ivan	Lovre	Soline	pješak	kapetan Andrija Medin	pukovnik Antun Kumbat (pok.)	19	srednjeg rasa	smeđokos		Mleci, 28.3.1750.	b. 550	
57	Pavin, Šime	Ante	Sutomišćica	konjanik	kapetan Mihovil Anđelo Filiberi	pukovnik Tripun Gregorina				dorat	Ostrovica, 1.9.1782.	b. 820	
58	Pedišić, Nikola	Šime	Pašman	pješak	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	
59	Petrakov, Jure	Petar	Sali	pješak	kapetan Tripun Šukanović	pukovnik Sijepan Buča	32	nizak	crnokos		Mleci, 31.8.1741.	b. 509	
60	Pleić, Petar	Pave	Dobropoljana	pješak	kapetan Jerolim Smeća	pukovnik Benedikt Paskvali					Salò, 2.12.1765.	b. 671	
60	Pleić, Petar	Pave	Dobropoljana	pješak	kapetan Jerolim Smeća	pukovnik Benedikt Paskvali					Mleci, 17.12.1766.	b. 672	
60	Pleić, Petar	Pave	Dobropoljana	pješak	kapetan Jerolim Smeća	pukovnik Benedikt Paskvali					Mleci, 5.6.1770.	b. 674	
61	Ritcov, Ante	Ante	Lukoran	pješak	pukovnik Ivan Krapović	pukovnik Ivan Krapović	22	visok	smeđokos		Zadar, 30.9.1738.	b. 629	

oso- ba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	satnija (zapovjednik)	pukovnija (zapovjednik)	dob	stas	boja kose	konj	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
61	Ričov, Ante	Ante	Lukoran	pješač	pukovnik Ivan Krapović	pukovnik Ivan Krapović		visok	smeđokos		Kf, 20.5.1740.	b. 630	
61	Ričov, Ante	Ante	Lukoran	pješač	pukovnik Ivan Krapović	pukovnik Ivan Krapović		visok	smeđokos		Rovigo, 10.7.1742.	b. 632	
61	Ričov, Ante	Ante	Lukoran	pješač	pukovnik Ivan Krapović	pukovnik Ivan Krapović		visok	smeđokos		Mleci, 29.6.1743.	b. 632	
62	Ruško, Jure	Mate	Pašman	pješač	pukovnik Juraj Mitrović	pukovnik Juraj Mitrović					Mleci, 31.12.1796.	b. 663	
63	Savić, Ante	Šime	Ugljan	pješač	kapetan Giorgio Scordilli	?					Kotor, 10.6.1770.	b. 633	
64	Selenić, Ive	Ante	Banj	pješač	pukovnik Antun Marković	pukovnik Antun Marković					Zadar, 20.12.1753.	b. 634	
64	Selenić, Ive	Ante	Banj	pješač	pukovnik Antun Marković	pukovnik Antun Marković					Mleci, 30.6.1759.	b. 635	
64	Selenić, Ive	Ante	Banj	pješač	pukovnik Antun Marković	pukovnik Antun Marković	30	srednjeg rasa	smeđokos		Mleci, 3.12.1761.	b. 636	
64	Selenić, Ive	Ante	Banj	pješač	pukovnik Antun Marković	pukovnik Antun Marković		srednjeg rasa	smeđokos		Verona, 8.5.1763.	b. 637	
65	Sikirić, Mate	Josip	Lukoran	pješač	pukovnik Juraj Jelić	pukovnik Juraj Jelić					? 1779.	b. 604A	
66	Slaičić, Ivica	Pere	Lukoran	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buća				dorat	Mleci, 25.6.1763.	b. 783	
66	Slaičić, Ivica	Pere	Lukoran	konjanik	kapetan Mihovil Anđelo Filiberi	pukovnik Franjo Buća				dorat	Udine, 1.10.1771.	b. 785	
66	Slaičić, Ivica	Pere	Lukoran	konjanik	kapetan Mihovil Anđelo Filiberi	pukovnik Franjo Buća				dorat	Udine, 1.5.1774.	b. 786	
66	Slaičić, Ivica	Pere	Lukoran	konjanik	kapetan Mihovil Anđelo Filiberi	pukovnik Tripun Gregorina				dorat	Mleci, 15.4.1777.	b. 815	
67	Sorić, Ante	Mijo	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buća				vranac	Zadar, 1.9.1771.	b. 784	

oso- ba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	satnija (zapovjednik)	pukovnja (zapovjednik)	dob	stas	boja kose	konj	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
67	Sorić, Ante	Mijo	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buča				vranac	Benkovac, 1.9.1772.	b. 784	
67	Sorić, Ante	Mijo	Preko	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Tripun Gregorina				vranac	Rovigo, 1.3.1773.	b. 820	
67	Sorić, Ante	Mijo	Preko	konjanik	pukovnik Antun Duplančić	pukovnik Antun Duplančić				vranac	Zadar, 5.7.1774.	b. 809	
67	Sorić, Ante	Mijo	Preko	konjanik	pukovnik Tripun Gregorina	Tripun Gregorina				vranac	Split, 12.8.1783.	b. 816	
68	Šarić, Mate	Je- rolim	Iž	pješak	potpukovnik Nikola Skutari	pukovnik Benedikt Paskvali					Krf, 10.5.1773.	b. 675	
69	Šimača (Simachia), Mate	Stipan	Žman	pješak	kapetan Marko Đikanović	pukovnik Antun Kumbat (pok.)					Verona, 16.11.1751.	b. 550	
70	Šmarina, Martin	Frane	Ugljan	konjanik	pukovnik Lujo Detriko	pukovnik Lujo Detriko				dorat	Brescia, 1.9.1734.	b. 804	
71	Špačić, Franjo	Jure	Vrgada	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buča				dorat	Zadar, 1.9.1771.	b. 784	
71	Špačić, Franjo	Jure	Vrgada	konjanik	potpukovnik Antun Duplančić	pukovnik Franjo Buča				dorat	Rovigo, 1.3.1773.	b. 784	
71	Špačić, Franjo	Jure	Vrgada	konjanik	pukovnik Antun Duplančić	pukovnik Antun Duplančić				dorat	Zadar, 5.7.1774.	b. 809	
72	Špačić, Jure	Grgur	Vrgada	konjanik	pukovnik Nikola Divnić	pukovnik Nikola Divnić					Zadar, 1.5.1709.	b. 807	
72	Špačić, Jure	Grgur	Vrgada	konjanik	pukovnik Nikola Divnić	pukovnik Nikola Divnić					Mleci, 10.7.1715.	b. 807	
72	Špačić, Jure	Grgur	Vrgada	konjanik	pukovnik Nikola Divnić	pukovnik Nikola Divnić					Zadar, 1.7.1716.	b. 807	
72	Špačić, Jure	Grgur	Vrgada	konjanik	pukovnik Nikola Divnić	pukovnik Nikola Divnić					Sutomišćica, 20.4.1717.	b. 808	
72	Špačić, Jure	Grgur	Vrgada	konjanik	pukovnik Nikola Divnić	pukovnik Nikola Divnić					Zadar, 1.3.1718.	b. 808	

oso- ba	prezime i ime	ime oca	mjesto	rod vojske	satnija (zapovjednik)	pukovnija (zapovjednik)	dob	stas	boja kose	konj	mjesto i datum popisa	busta	bilješka
73	Tokić, Ivan	Mari- jan	Ugljan	pješak	kapetan Giorgio Scorcilli	?					Kotor, 10.6.1770.	b. 633	
74	Treštin, Lovre	Nikola	Kali	konjanik	bojnik Franjo Benja	pukovnik Lujo Detriko				čilas	Zadar, 1.7.1716.	b. 801	
75	Tudorić, Mate	Mate	Silba	pješak	pukovnik Ivan Krapović	pukovnik Ivan Krapović	18		smeđokos		Zadar, 30.9.1738.	b. 629	
76	Vuković, Grgur		Silba	pješak/ kapelan	bojnik Giovanni Paravia	pukovnik Vicko Michieli Vitturi					Kotor, 30.9.1793.	b. 644	

Lovorka Čoralić

The Denizens of the Zadar Isles in Venetian Overseas Army Units (the Eighteenth Century)

Summary

The central theme of the article is an analysis of the part played by the soldiers originating from the Zadar archipelago in Venetian overseas army units (infantry, *Fanti oltramarini*, and cavalry, *Cavalleria Croati*) in the eighteenth century. The article is based on the analysis of sources kept in the *Archivio di Stato di Venezia*, and among them in the first place on lists of members of particular military units, compiled by the authorised state magistracy *Inquisitori sopra l'amministrazione dei pubblici ruoli*. The group under research in this article is that of soldiers who were by their origin from the isles of Vrgada, Pašman, Ugljan, Dugi otok, Iž and Silba, and whose presence in Venetian army units is noted throughout the eighteenth century. In terms of their numbers, the most prominent were soldiers from the isles of Pašman and Ugljan, and, regarding their division into infantry and cavalry, the infantrymen were more numerous. Those units in which denizens of the Zadar isles were recorded were commanded by officers from Dalmatia and Boka, prominent protagonists in the military history of the eastern Adriatic in the last century of existence of the Republic of Venice. The sites of military agency of these units were in the first place important cities and fortresses along the entire route from Veneto, through Dalmatia and Boka Kotorska, to Greece. The data analysed in this article also provide information about the personal characteristics of soldiers (age, hair colour, stature and other things). The mention of the family names of soldiers in these lists provides a valuable contribution to the knowledge of historical onomastics of the area, taking into account the fact that many of them are still present today in the very same places on the Zadar isles. At the end of the article, a table is given, with a complete survey of all those soldiers of Venetian infantry and cavalry units coming from the Zadar isles that have so far been found in sources, as an appendix.

Keywords: Zadar, the Zadar isles, Republic of Venice, Venetian army, military history, the eighteenth century